

טיב הקהילה

סוכות

ט"ז תשרי תשפ"ז

המסע לוי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הרה"נ
5:56
מוצ"ש"ק
7:07
ר"ת
7:43

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ק ש"א 8:45
סו"ת א' 10:00
סו"ק ש"ב 9:30
סו"ת ב' 10:30

גליץ פס:

854

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הבנין

לצאת ידי חובת זכר לענני כבוד, כי ענין זה הוא התכלית העיקרית בכל קיום מצוה זו, לזכור שאנו עושים הכל כענין כבוד שיהיה כל מעשינו לשם שמים בכל עת וזמן ובכל עשיה הכל יהיה נעשה על פי ה'.

הישיבה בסוכה - מצוה

בכל רגע שאנו יושבים בחג הסוכות תחת עצי הסוכה אנו מקיימים מצוה עשה מדאורייתא. - אאמו"ר הגה"צ זצ"ל בעל מעדני השלחן היה אומר שמעלה גדולה יש בחג הסוכות יותר משאר המועדים היות ובכל רגע שהנך נמצא בסוכה יש בידך קיום מצוה מדא' בין מי שיושב ולומד. או מי שאוכל או אפילו כשאין ישנים בסוכה הננו מקיימים בכל רגע מצוה עשה מדאורייתא.

אמונה שלימה

להבנת הדברים עשרת ימי תשובה. עליהם נאמר דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. ביום כיפור שהוא היום האחרון מהעשרה ימי תשובה. בו ביום מוחל לנו הקב"ה וסולח לכל עוונותינו כמו שאנו אומרים בלשון הברכה: מלך מוחל וסולח לעוונותינו ולעוונות עמו בית ישראל ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה. כי עצם יום הכיפורים מכפר.

הכפרה ביום כיפור שייך לאמונה. אדם צריך להאמין בכך שאכן ביום כיפור הקב"ה מכפר לו על כל העוונות רק מי שמאמין בזה רואים עליו שינוי גדול בין לפני יום כיפור לבית הימים שלאחריו. כי המאמין בכפרת יום הכיפורים אינו ממהר לחטוא שוב וללכלך את נפשו ונשמתו בעבירות.

המצאיות הנראית לעינינו שרובא דעלמא נוהגין במוצאי יום הכיפורים בדיוק כמנהגם בערב יום הכיפורים. זו תוצאה ברורה והוכחה לכך שאנו לא מאמינים כל כך שעצם יום הכיפורים מכפר והקב"ה מוחל וסולח לנו על כל עוונותינו. אילו היינו מאמינים בזה במאה האחוזים ברור שלא היינו נשארים על מקומנו. ודאי שהיינו משתפרים ומתחזקים הרבה בעבודת ה'. והיינו יראים מחטאים עד יום ראשון של סוכות כמו שדורשים חז"ל אך ביום הראשון ראשון לחשבון עוונות.

תבואה כהיכל מלך

כעת, אחר שאנו יצאנו זכים ונקיים מעוונות לאור האמונה שאנו מאמינים בה שנמחל ונסלח לנו כל חטאינו הרי שבא חג הסוכות בה אנו זוכים להכנס בצלא דקדושה בריך הוא, אנו יכולים להכנס לביתו של הקב"ה. כי נקיים אנו מכל חטא ועון וראויים אנו להכנס להיכל המלך הקב"ה.

סוכ"ה בגימטריה שם הוי"ה ואדנ"י שעולים לחשבון צ"א. והסוכה היא צילא דמהימנותא. צל האמונה דומה הדבר לסינר של האמא, שהילדים נחבאים ונסתרים תחתיה. כך אנו בסוכה.

בכתבי הארז"ל מובא שיש שש צדדים לסוכה בארבע רוחות ומעלה ומטה. וכל צד הוא כנגד שם אחד משמותיו

כי

בסוכות תושבת

זכר לענני הכבוד

מצוה סוכה היא זכר לענני כבוד שהיו על ישראל ארבעים שנה בלכתם במדבר כשאדם יושב בסוכה הוא מקיים בכל רגע מצוה של בסוכות תשבו - כי בסוכות הושבתי את בני ישראל.

כאן הבן שואל, איזו מצוה קיימו ישראל במשך כל הארבעים שנים שהלכו במדבר תחת ענני הכבוד?

המצוה שקיימו ישראל במדבר היה מצוה האמונה בה' כל הארבעים שנים הם קיימו את המצוה של על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו הם האמינו בה' ובמשה עבדו וכל פעם שנצטוו היו נוסעים או חונים, גם אז הם זכו לכל רגע של מסע או כל רגע של חניה למצוה וענני הכבוד היו עבורם כמתנה בשביל שקיימו את המצוה של על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. מצוה זו קיימו ישראל במדבר בכל רגע גם בעת שישנו או אכלו, כל רגע בזמן שהותם במדבר היה בקיום עשה של על פי ה'.

על פי ה'

הדברים עולים בקנה אחד עם דברי מרן החזון איש זי"ע א באגרותיו שכותב שבכל דבר שהוא עושה הוא מתייעץ אצל השולחן ערוך ונושאי כליו. על פיהם הוא נוהג ועושה מעשיו. בני ישראל בשהותם במדבר עשו הכל על פי ה' הם לא זזו ממקומם בלא שיהיה על כך ציווי וקריאה מאת ה'.

כשנוהגים באופן זה זוכים לענני כבוד, שתפקידם היה לסלק את כל הנחשים והעקרבים. הם ישרו את הדרך והורידו והסירו את כל המעקשים והיה העקוב למישור. כל הבלבולים והקליפות נעלמים אצל מי שעושה כל דבריו על פי ה'. כל גדולי ישראל בכל הדורות שנהגו והלכו בכל דבר וענין על פי ה' וכו לענני כבוד שהלך לפניו להאיר להם ולהדריכם בדרך ישרה. לשרוף לפניו את כל הנחשים הם הקליפות והסט"א תולדותיהם של הנחש הקדמוני.

זה הלימוד והמוסר שצריכים אנו ללמוד מימי הסוכות הימים שאנו יושבים בצילא דמהימנותא ימים בהם אנו מקיימים זכר לענני כבוד. בימים אלו נדרשים אנו לעורר עצמנו שרצון השי"ת הוא שיהיו כל מעשינו לשם שמים, על פי ה', יסעו או יחנו, בכל דבר צריך לברר ולשאול הייטב בעיני ה'.

וכל מעשיו יהיו לשם שמים

אאמו"ר הגה"צ זצ"ל בעל מעדני השלחן היה מתבונן לפני כל פעולה, האם יהיה להקב"ה נחת רוח ממעשי, כי זה דרכו של איש ישראל שיהיו כל מעשיו על פי ה' בלבד, וזה כמו שנפסק בשו"ע (או"ח סי' רל"א) שיהיו כל מעשיו לשם ה', כדכתיב בכל דרכיך דעהו, באכילה ובשתיה, בשיחה ובהליכה וברחיצה, באופן זה יזכה אדם גם בימינו לענני כבוד שישמרו עליו וסייעו לו לילך בדרך ישרים.

ואכן להלכה כשמקיימים מצוה סוכה צריכים לחשוב ולכוין לקיים מצוה עשה של מצוה סוכה ובנוסף יש לכוון

טיב המערכת

ושמחת בחגך

ראש השנה כבר עבר, גם יום כיפור חלף עבר, ועכשיו הגיע חג הסוכות הנקרא 'זמן שמחתנו', וכשם שבישרנו כיצד לנצל את ימי התשובה, כך אנחנו רוצים לדעת כיצד צריכים לנצל את ימי חג הסוכות, והרי ידוע לנו המשל שמשלו המושלים על מלך אחד שהודיע שביום פלוני הוא פותח את כל אוצרותיו וכל הרצה יבוא ויטול, כמובן שכל אחד רצה לבוא ולקחת כמה שיותר, אבל בהגיע היום הגדול וכל האנשים באו לחטוף מאוצרות המלך, מצאו שם כל מיני ההנאות שבעולם, כל סוגי המנגנים, וכל מיני אמנים שמקסימים את עיני כל רואיהם בדברים נפלאים, וגם הרבה מאכלים שכאשר רק מריחים אותם אי אפשר לעמוד בפניהם, וכמובן שכל אחד שהגיע למקום בכדי לחטוף אוצרות, התעכב בין כל הדוכנים ושכח לגמרי את מטרת בואו, ורק מעטים הצליחו להתגבר על כל הבילבולים ולהגיע לאוצר המלך.

התורה אומרת 'ולקחתם לכם ביום הראשון', וחז"ל דרשו על כך: 'ראשון לחשבון עוונות', והרבה שואלים מדוע נצרכת כעת ספירת עוונות? מסביר ה'קדושת לוי' שאמנם בימי הדין חזרנו בתשובה, אבל היתה זו תשובה מיראה, אבל עכשיו חוזרים שוב בתשובה, והפעם תשובה מאהבה, והרי אמרו חז"ל שבתשובה מיראה מהפכים זדונות לשגגות, אבל בתשובה מאהבה הזדונות נהפכים לזכויות, ולכן עכשיו צריכים לערוך שוב 'חשבון עוונות', כי בגלל התשובה מאהבה נוספו הרבה זכויות וצריכים לספור הכל מתחילה.

נכון שסוכות הוא חג מאוד שמח, וכך אנחנו אוהבים אותו, אבל נזכור שהמטרה האמתית שלנו היא להמשיך את התשובה שעשינו בימים הנוראים, ועכשיו תשובה מאהבה, וזה לא סותר בכלל את מצוות 'ושמחת בחגך', אלא אדרבה, כשאנחנו ממשיכים את דרך התשובה יחד עם השמחה, בכך אנחנו מראים לקב"ה שתשובתנו לא היתה רק מן השפה ולחוץ, ולא רק כדי שניכנס בספר החיים, אלא מעומק לבבנו אנו שבים בתשובה, ורצוננו לזכות לקרבת אלוקים בכל זמן ובכל מצב.

(ע"פ: ט"ב הפנינים סוכות)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיר

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני שיחות: 0534-100024

טיב
ההודעות

טיב הלכה

הלכות סוכה דיני ישיבת סוכה

א. כיצד מצות ישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום ובין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה, וכן אם ירצה לספר עם חברו יספר בסוכה, וסוכתו צריך להיות גדולה כמדתו כל השנה. ולפי שקדושת הסוכה גדולה מאד ראוי למעט בה בדברי חול ושלא לדבר בה כ"א דברי קדושה ותורה, וכ"ש שיהיה זהיר מלספר שם לשה"ר ורכילות ושאר דיבורים האסורים, ומ"מ כשצריך לדבר מעניני עסק לא יצא מן הסוכה בשביל זה, דע"י עצם ישיבתו שם אף בעת דיבורו הרי הוא מקיים מצות ישיבה בסוכה (שו"ע סי' תרל"ט סי' א' ומ"ב ושע"צ צ"ש).

ב. כתב בספר יסוד ושורש העבודה (שער האיתן פ"ב) וז"ל: על כל רגע ורגע ששוהה בביתו חוץ לסוכה על לא דבר הכרחי וכו' עובר על מצות עשה מה"ת ע"כ. וכ"כ בסידור יעב"ץ וז"ל: על כל רגע שיהיה בביתו בלי הכרע עובר בעשה, ובכל רגע ששוהה בסוכה מקיים מצות עשה ע"כ (ועי' במנחת שלמה ח"ב סי' נ"ח) מה שהאריך בזה דלכאורה הוא תמוה דמאחר והחייב הוא משום תשוב כעין תדור, אם כן מאיזה טעם יתחייב לישב בסוכה בכל עת ובכל שעה, הרי גם בכל ימות השנה דרכו לשהות מחוץ לביתו ג"כ, ואם כי י"ל דיש בזה משום הידור מצוה, אך קשה לומר לחשב כעבור ממש על מ"ע, עיי"ש מה שהאריך הרבה בזה, וכתב שם דע"כ"ז זה אפשר לומר שכל האל לעשות דבר שהוא רגיל לעשותו המדי בבית ולא בחוץ, וגם עכשיו אין שום סיבה שמנועתו מלעשותו בסוכה, דשפ"י חייב בסוכה מעיקר הדין של תשוב כעין תדור, ולא רק משום דבעדן ריתחא ענשין על מניעת עשה עיי"ש. ומ"מ לכ"ע בכל רגע שישוה בסוכה מקיים ה"ו מצות עשה וכתב"כ בסוכות תשבו שבעת ימים.

קידוש וסעודה והלילה

ג. קודם שיכנס לסוכה, יאמר לשם ייחוד קודשא בריך הוא וכו', כמו שציונו ה' אלוקינו על ידי משה רבינו עליו

של הקב"ה. לפי זה כשאנו נכנסים לסוכה אנו למעשה דורכים על שם של קוב"ה.

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו זיע"א היה מתיירא מהליכנס לתוך הסוכה ונימקו עמו, אין אני להיכנס למקום קדוש המלא בשמותיו יתברך שמו. גם טלית מקיפה את האדם אך שלא תחת רגליו של אדם בסוכה אנו דורכים בכף רגלנו על שמותיו של הקב"ה בשביל זה צריכים אמונה תמימה שביום כיפור נתכפרו לנו כל עוונותינו, לכן היה הרה"ק מצאנו זיע"א מתרץ עצמו שהוא נכנס לסוכתו בזכות מעשה הצדקה שהיה עושה כמפורסם שהיה מפור מעות רבים לצדקה.

על פי הדברים האלו, נבין שבימי חג הסוכות אנו קרובים הרבה יותר להקב"ה מעשרת ימי תשובה. כי בעש"ת נאמר קראוהו בהיותו קרוב. כאן בחג הסוכות אנו נכנסים בפלטרין של המלך אנו בביתו הפרטי של המלך עצמו אנו דורכים ועומדים על שמותיו וחוסים בצלו.

ארבעת המינים - שמו של הקב"ה

בנוסף אנו מצוים ליטול ארבעה מינים כשהארבעה מינים גם רומזים לשם הוי"ה. כל מין רומז לאחד מאותיות שם הוי"ה ב"ה. כשאנו מונעים את ארבעת המינים בסוכה או בבית הכנסת הרי שאנו מחזיקים בידינו כביכול את קוב"ה ומנענעים בו לכל הששה צדדים.

ומלאה הארץ דעה

בסוכות נאמר למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל כי בסוכות יש את הבחינה הנפלאה של ומלאה הארץ דעה את ה' יש כאן בחינת דעת. ידיעה ברורה שאנו אוזחים ממש בידינו וברגלנו את הש"ת כביכול מכל הצדדים מסובבים אנו בשמותיו הקדושים ב"ה.

על כן צריכים אנו לעשות חשבון נפשנו שאך לפני כמה ימים היינו מלאכים בחטאים ועוונות ופושעים וכעת זוכים אנו להיכנס להיכל מלך להיות אחוזים ואחוזים בשמותיו הקדושים, משום כן צריך האדם להתנהג בהתאם להשוות מעשיו למקום בו הוא נמצא. הנהגותיו של אדם בחג הסוכות ובתוך הסוכה צריכים להיות תואמים לכך שהוא נמצא במקום ובבית המלך הגדול.

טיב הלכה

הלכות הושענה רבה

א. ביום שביעי שהוא הושענה רבה הוא גמר החתימה, ונוהגים ישראל להיות ניעורים בליל ערבה (שו"ע סי' תרס"ד סי' א' ומ"ב שם).

ב. כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הושענה רבה מה שיקרה לו או לקרוביו באותה השנה, ויש מי שכתב שאין לדקדק בזה, כדי דלא ליתער מוליה, גם כי רבים אינם מבינים הענין על בוריו, ויותר טוב להיות תמים ולא לחקור עתידות (שו"ע שם).

ג. כתב בספר שער הכוונות וז"ל: כי הנה עיקר הדין נידון ונגמר בחצות הראשונה של ליל הו"ר, ואז בעת חצות לילה נגמר החותם, ואמנם עיקר הדין שנידון העולם עתה הוא להימסר הפתקין שנחתמו בנעילת יוה"כ אותם שלא חזרו בתשובה כל הימים שבינתיים שמן יוה"כ עד הו"ר, ונגמסרין ביד השלוחים לפעול הדין והמשפט למי שנחתחייב, אבל אע"פ שנמסרו הפתקים בידם לא ניתן להם רשות לפעול המשפט והעונש הכתוב באותם הפתקין עד יום שמיני עצרת, כדי לתת עוד זמן אל החוטאים שישוּבו בתשובה ביום ההוא של הו"ר, ואם ישוּבו יחזרו לקחת הפתקים מהם, ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה מאז ואילך, ואע"פ שאמרו בזהו כיון דנפקי פתקין מבי מלאכת תו לא הדרי, דיבר בהווה, כי בלי ספק שמי שלא נתעורר לשוב בתשובה מעת נעילת יוה"כ עד הו"ר לא ישוּב ביום ההוא, וכיון שלא ישוּב בו ביום תו לא הדרי, אבל ודאי שאם יודמן מי שישוּב ודאי שיקרעו גזר דינו ויחזרו לקחת פתקא שלו מיד השלוחים וכו', ולכן כל

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינו ש"א השלום בסוכות תשבו שבעת ימים כל האורח בישראל ישוּב בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוצאתי אותם מארץ מצרים, שגם לפי דעת הפוסקים יש חיוב לפרש פסוק זה כולו בפיו במצוה זו (בא"ח האוניו סי' י"ז).

ד. אחר שיכנס לסוכה והשולחן ערוך והכל מתוקן לסעדה, אין לעשות שהות אפילו בענין לימוד, אלא יעשה קידוש מיד (מט"א סי' תרכ"ה סמ"ד).

ה. יש לו לענג את הו"ט בדיגים ובשר ושאר המטעמים ויניח משובחים כפי עושרו ויכולתו, ואע"פ שגם בכל שאר יום טוב מצוה לאכל ולשתות ולשמוח, מ"מ בחג הזה יש לו לשמוח ביותר, ולכן אומרים בתפלה ובקידוש זמן שמחתנו, ומ"מ צריך לזהיר משחוק וקלות ראש ח"ו (מט"א שם סעי' ס"ה).

כוונת המצוה

ו. "בסוכות תשבו שבעת ימים וגו'" כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - הם ענני כבוד שהקיפם הקב"ה בהם לכל יום שרבו ושמשו, ודוגמא לזה ציונו לעשות סוכות כדי שנוכח נוראותיו ונפלאותיו, ואע"פ שיצאנו ממצרים בחורש ניסן, לא ציונו לעשות סוכות באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקץ ודרך כל אדם לעשות סוכות לצל ולא היתה ניכרת עשייתנו שהם במצות השי"ת, ולכן ציונו שנעשה בחורש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסוכתו לביתו ואנחנו יוראים מהבית לישב בסוכה, בזה מראה שחזק עושה לשם מצות השי"ת (שו"ע סי' תרכ"ה סי' א' ומ"ב שם).

ז. ויכון בישיבתה שציונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים, וגם זכר לענני כבוד שהקיפם אז עליו להגן עליו מהשרב והשמש, וכל זה כדי לצאת ידי המצוה כתיקונה, אבל בדיעבד יצא אפילו לא כיון רק לצאת ידי המצוה לבד (מ"ב שם סק"א).

ח. יש לכון דעתו שהוא אוכל כזית או יותר מכביצה פת לצאת בו ידי חובת מצות אכילת לילה ראשונה בסוכה. ובדיעבד אם

לא כיון, ואפילו אנסוהו לאכול ואכל יצא, ומ"מ כדי שיעשה המצוה כתקונה, יש לו לחזור ולאכול בכוונה, ואם אינו רוצה להתעכב שם יאכל בלא ברכה (מט"א סי' תרכ"ה סעי' ב"ג).

לא יקטוף בשבת בשילה בשעת הסעודה

ט. יש מאנשי מעשה שמדקדקים על עצמם שלא לשיח שום שיחה בטלה בסוכה רק בדברי תורה, ומכל שכן בשעת הסעודה, וראוי ונכון לעשות כן אם בני ביתו ואורחיו הם בעלי תורה, ואף בעל הבית שהוא מיסב עם אשתו ובני ביתו ואין ביניהם דברי תורה, עכ"פ יש להם לזהר משיחה בטלה, וידברו מעטק החג הקדוש להודיעם טעם מצוה זו כדכתיב למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, ומצות ארבע מינים וכיצא בדברים אלו של עונג וגם שמחה של מצוה. אבל מי שהוא יושב ודומם לגמרי אין לו שבר טוב בשביל זה, כי זה גורם בטול מצות שמחת יום טוב, שעל ידי זה בני ביתו יושבים ודוממים כאבילים ומנומים, ומצטערין כי פה להם ולא ידברו, ואם הם המדברים והוא כאלם לא יפתח פיו, ה"ז דומה לאכל בין החתנים, והרבה חשו חכמים למניעת שמחת יום טוב, וגם כי אין לו עליות במעלות ומדות של חסידות אם אינו מאנשי השם בענין שהוא נראה כגבר יחיד, אלא יאחז מדה מדומתו הכל לפי מה שהוא אדם, ועל כיו"צ אמרו כל השם אורחותיו זוכה ומקבל פני השכינה (מט"א שם סעי' ס"ה).

י. הסוכה היא צילא דמהימנותא זכר לענני כבוד, ולכן צריך לזהר שלא ינהוג כה שחוק וקלות ראש (בא"ח האוניו סי' ט"ו).
יא. מצוה על כל איש ישראל להושיב אשתו ובני ביתו עמו בסוכה, להיותם מסתופפים בצילא דמהימנותא לטהר את נפשותם ולהודיע אליהם חסדי ה' עם ישראל עמו ונחלתו תמיד כל הימים, בעבור תהיה יראתו ואהבתו על פניהם בלבתי תחטאו (בה"ח סי' תר"מ סק"ה בשם יפה ללב).

לישב בסוכה של לוויתן (שו"ע סי' תרס"ז).

יא. כתב הש"ח ראיית בני עליה שמנשקין הסוכה בכניסתו וביציאתו, וכן ד' מינין שבלולב לחיובו המצוה, ואשרי מי שעוֹבד ה' בשמחה.

שמיני עצרת - שמחת תורה

יב. ליל שמיני עצרת אמור בתפלה ותתן לנו את יום שמיני חג העצרת הזה, ואם שכח ואמר את יום חג הסוכות הזה ועקר רגליו, יש ידיעות בין האחרונים אם צריך לחזור, [ולענין מעשה א"צ לחזור (הל"ש פ"ב סי' ט"ח, מכות לוה)]. ולכ"ע אם לא סיים הברכה צריך לחזור לותתן לנו (שו"ע סי' תרס"ח סי' א' ומ"ב שם).

יג. תקנו להרבות בסעודה ביו"ט האחרון של חג (מ"ב סי' תקכ"ט סק"א).

יד. אומרים ברכת שהחיינו בקידוש, שמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא (שו"ע סי' תרס"ח סי' א' ובמ"ב שם).

טו. כתב הא"ר שיש להרבות בגרוה בבח"נ בליל שמחת תורה ויומו לכבוד התורה שמוציאין (מ"ב סי' תרס"ט סק"ד).

טז. כתבו הפוסקים שבליל שמחת תורה יקרא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום של פרשת וזאת הברכה (שם, ויש לעיין דבמ"ב סי' רפ"ה סק"ח כתב דומנו לכתחילה בהושענה רבא, ובשרית קנה בשם ח"א סי' ט"ו האריך בדבר זה).

יז. מאד מאד יזהר בתפילות שמיני עצרת לאומרים בכוונה גדולה, כי מלבד שכל תיקון של הימים מיום ר"ה עד שמיני עצרת הוא נשלם והכל תלוי ביום הזה, עוד בה כי אין בכל אלו הימים יום רצון לה' לשמוע ה' תפילות בכל מה דצריך ביום הזה, כמ"ש בזהו"ק, וכל מה ששואל מהקב"ה מתקבל תפילתו ועושה בקשתו (מ"ח סי' כ"ה ס"א).

זמן שמחתנו

חג הסוכות הוא עיקר חזקן של שמחה ומשפיע שמחה לכל הדינים

שמחת הרגל

על אף שהמצוה להיות בשמחה נוהגת תמיד, בכל עת ובכל שעה, כמו שכבר ביארנו בארוכה, מכל מקום מצוה מיוחדת של שמחה ישנו במועדים וברגלים, שהתורה הקדושה ציוותה עלינו להיות בהם בשמחה, כדכתב הרמב"ם בהלכות יום טוב (פרק ו הלכה יז): "שבעת ימי הפסח ושמנת ימי חג עם שאר ימים טובים, כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא, ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הגללים עליו, שנאמר (דברים טו, יד) ושמחת בחגך וגו'".

מעיקר הדין של שמחה בחג היינו צריכים להקריב קרבן חגיגה לפני השי"ת ולשמוח בו לפניו יתברך שמו באהבה ובתענוגים, אולם גם עתה כשחברה בית מקדשנו ותפארתנו ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהקריב לפני קרבת שלמים וחגיגה, עדיין נותר לנו החובה לשמוח בשמחת הרגל, והולך הרמב"ם ומפרש את אופני השמחה ואת גדר המחויבים בה.

וכך הוא כותב: "אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים, כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובניו ביתו כל אחד ואחד כראוי לו. כיצד, הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגנות, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושתיין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא בייין".

כך גם פסק ה"שולחן ערוך" (הלכות יום טוב תקט"ב) להלכה ולמעשה, שחובה גמורה לקנות לצורך החג דברים המשמחים לכל אחד ואחד מבני הבית כפי ערכו, בין אם זה במאכל ובמשתה ובין אם זה בכסות נאה ומלבוש חדש.

חג הסוכות – שמחה יתירה

ואם כי מצוות שמחת הרגל הוא מצוה השייכת בכל המועדים והרגלים, אבל יותר מהכל היא נוהגת בחג הסוכות, שהרי על חג הסוכות שנתה התורה הקדושה ואף שילשה את הציווי על השמחה, וכדלהלן: א. בפרשת ראה (דברים טו, יד) כתיב: "חג הסוכות תעשה לך וכו' ושמחת בחגך". ב. כך גם כתוב שם (פסוק טו): "והיית אך שמח". ג. ובפרשת אמור (ויקרא כג, מ) כתוב: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

הרי לנו ג' פעמים שמחה בחג הסוכות, בעוד שבחג השבועות לא נכתב שמחה אלא פעם אחת בלבד, "ועשית חג שבועות לה' אלקיך וכו'", ושמחת לפני ה' אלקיך

(דברים טו, יד). ואילו בחג הפסח לא נזכר כלל לשון של שמחה. ומכאן אתה למד שמצוות השמחה בחג הסוכות עולה על כולנה, והשמחה בזמן זה צריכה להיות עשרות מונים משאר כל הזמנים. והנה גם הטעם שמכל המועדים רק חג הסוכות נקרא "זמן שמחתנו", וכפי שאנו מזכירים זאת בכל התפילות וקידושי היום של חג הסוכות.

כך כתב הרמב"ם מפורש בהלכות שופר וסוכה ולולב (פרק ח הלכה יב): "אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר 'ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים'. וכיצד היו עושין, ערב יום טוב הראשון היו מתקנין במקדש מקום לנשים מלמעלה ולאנשים מלמטה כדי שלא יתערבו אלו עם אלו, ומתחילין לשמוח ממוצאי יום טוב הראשון, וכן בכל יום ויום מימי חולו של מועד מתחילין מאחור שיקריבו תמיד של בין הערבים לשמוח שאר היום עם כל הלילה".

זהירות מקלות ראש ושמחת כריסו

לפיכך, כותב ה"מטה אפרים" (סימן תרכ"ה סוף סה): "יש לו לעג את היום טוב בדינים ובשר ושאר המטעמים ויינות משובחים כפי עושרו ויכולתו. ואף על פי שכל שאר יום טוב מצוה לאכול ולשתות ולשמוח, בחג הזה יש לו לשמוח ביותר, ולכן אומרים בתפלה וקידוש – זמן שמחתנו".

אך יחד עם זה הוא מזהיר שלא להיגרר אחר החלק החומרי של השמחה, וממשיך בלשונו: "ואף על פי שהמצוה להיות בשמחה, מכל מקום צריך לזהר בהרבות שחוק וקלות ראש חס ושלום. ויש מאנשי מעשה שמדקדקים על עצמם שלא לשיח שום שיחה בטלה בסוכה רק דברי תורה, ומכל שכן בשעת הסעודה. וראוי ונכון לעשות כן אם בני ביתו ואורחיו הם בעלי תורה. ואף בעל הבית שהוא מסב עם אשתו ובניו ביתו ואין ביניהם דברי תורה, יש להם לזהר משיחה בטלה רק לדבר מעסק החג הקדוש להודיע טעם מצוה זו כדכתיב 'למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו'" (ויקרא כג, מג), ומצות ארבע מינים וכיוצא בדברים אלו של עונג וגם שמחה של מצוה".

בפרט צריך לזכור ולשמח בימים האלה את האומללים ומירי הנפש שלא שפר עליהם חלקם, לפקוח עין שגם להם יהיה לאכול ולשתות בהילולים יש צרכם, כי מי שמשחמך רק את עצמו ושובח מאתם נדכאים ושבורי לב, אין כל תועלת בכל השמחה ששמה, ואין זה שמחה של מצוה כלל וכלל.

כדכתב הרמב"ם (פרק ו הלכה יח): "וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל (דברים טו) לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנוצל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמירי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו". עד כאן

לשונו, ואידך פירושא זיל גמור.

שמחת הגוף והנשמה

טעמים שונים נאמרו מדוע חג הסוכות הוא זמן של שמחה יותר משאר המועדים, והטעם הפשוט יש לומר, שבחג הסוכות ישנו שמחה כפולה, ברוחניות ובגשמיות, שכן חג הפסח הוא בעיקרה שמחת הגוף, היות שבאותו הזמן יצאו בני ישראל מעבדות לחרות ונגאלו משעבוד הגוף, ולעומת זה חג השבועות הוא שמחת הנפש, כי בזמן זה קיבלו בני ישראל את התורה הקדושה.

אבל בחג הסוכות ישישו וישמחו שניהם יחדיו, הנפש שמחה היות

שעתה מתגלה שיצאו ישראל נוצחין וזכאין בדין של ראש השנה היום הכיפורים, אך גם הגוף שמח עתה, מפני שזהו זמן האסיף, שמאספים את התבואות מן השדה אל תוך הבית פנימה ומתמלאים האוצרות והאסמים. ועל כן נקרא חג הסוכות "זמן שמחתנו", היות שהוא שמחה כפולה ומכופלת, שמחת הגוף ושמחת הנפש.

ובספר ה"חזקוני" (מצוה שחר מצות נטילת לולב) ביאר, שהיות והתקופה הזאת הוא בלאו הכי זמן של שמחה גדולה לישראל, לפי שהזמן הנוכחי הוא עת אסיפת התבואות ופירות האילן אל תוך הבית, ומדרך הבריות לשמוח בתקופה זו בשמחה רבה, לפיכך ציווה הקב"ה לעשות לפניו חג באותו העת, בכדי לזכות את עמו ישראל ולהעלות את השמחה הגשמית אל הרוחניות, שישמחו ישראל בו יתברך בשמחה דקדושה.

והיית אך שמח

בעת הזאת של חג הסוכות מושפעים עלינו ממרים מעיניות של שמחה וחדרה מנחם היוצא מעדן, שהלא התורה הקדושה ציוותה עלינו לשמוח בימים האלה. כמו שנאמר (דברים טו, טו) "והיית אך שמח", אולם רש"י על אתר ביאר את מאמר הכתוב וכתב "לפי פשוטו אין זה לשון ציווי אלא לשון הבטחה", דהיינו שהקב"ה בכבודו ובעצמו מבטיח לנו שנהיה שמחים, והיית אך שמח – כפשוטו.

ולא זו בלבד, אלא כל מי ששמח באמת בימים האלה, זוכה להמשיך עליו השפעה של שמחה לכל השנה כולה, כדכתב כאן ה"אברבנאל": "והיית אך שמח – להבטיחו שאם ישמח ויגיל בחג הסוכות יהיה שמח וטוב לב כל השנה", ויותר מכן כתב ה"אבן עזרא" בפסוק זה מפורש, כי מי שיקיים את מצוות שמחת החג כראוי יזכה להיות שמח לעולם.

בדרך זה כתב גם בספר 'פלא יועץ' (ערך סוכה): "רציונו לשמוח שמחה של מצוה והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל, שמי שהוא שמח וטוב לב

ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה מובטח לו שתעלה לו שנה טובה ויהיה לעולם שמח".

גם יש לפרש את הכתוב בדרך רמז, דהנה בשנה רגילה ישנם שס"ה ימים, ומתוכם י"ז ימים של מועדים שיש בהם מצוה של שמחה, ואלו הם: ח' ימים של סוכות (ו' של סוכות ועוד אחד של שמיני עצרת), ו' ימים של פסח, יום אחד של שבועות, ויום אחד של ראש השנה (היום השני של ראש השנה אינו מן התורה).

כעת, אם תפחית י"ז ימים של שמחה מתוך סך כל שס"ה ימות השנה, ישתיר בידך שם"ח ימים שאין בהם מצוה מפורשת של שמחה. וזהו מה שבא הכתוב לומר לך, אם תקיים את הציווי של 'ושמחת בחג' כראוי ונכון, ובימי המועדים תגיל ותשמח כפי שהתורה הקדושה מצווה אותך, אזי תזכה שיתקיים כך גם הכתוב בהמשך 'והיית אך שמח', והיינו שתזכה להיות בשמחה גם בשאר שם"ח ימות השנה האחרים.

המתקת הדינים על ידי השמחה בחג הסוכות

נשלים את דברינו אלו במאמר נפלא שהביא בספר 'שם נשמואל' (סוכות תרע"ג – תרע"ה) בשם אביו מרן בעל 'אבני נזר' זי"ע, דהנה בכל יום משבעת ימי חג הסוכות היו מקריבין בבית המקדש ארבעה עשר כבשים, וסך כל הכבשים שהוקרבו במשך ימי המועד הגיע למספר הכולל של תשעים ושמנה, כתב על זה ברש"י (במדבר כט, יח), כי צ"ח הכבשים שהיו מקריבים בחג הסוכות באו לכלות ולהמתיק את צ"ח הקללות המנויות בפרשת 'כי תבא' שבמשנה תורה.

וצריך להבין את הקשר שבין שני הדברים, מה השייכות בין צ"ח הקרבנות של חג הסוכות לצ"ח הקללות שבפרשת כי תבא.

אלא אומר ה'אבני נזר', שכל הסיבה שבאו הקללות על 'שונאיהם של ישראל' אינם אלא בעוון שלא עבדו את השי"ת מתוך שמחה וטוב לבב, כמו שכתוב שם (דברים כח, מה-מז), "ובאו עליך כל הקללות האלה... תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", לפיכך יבואו עבודת צ"ח קרבנות הנקריבים מתוך שמחה וטוב לבב בחג הסוכות שהוא 'זמן שמחתנו', ויתקנו את כל המצוות ועבודת השי"ת משאר ימות השנה שהיו בלי שמחה, וממילא בטלין ומבטלין כל הצ"ח קללות שבאו בגין חסרון השמחה.

אמור מעתה שבחג הסוכות ישנו המתקת הדינים לכל השנה כולה, ומן הזמן הזה נשפעים נהרות של שמחה לכל ימות השנה, והחכם עיניו בראשו משקיע לעת הזאת את כל כולו לבקש ולהתפלל להקב"ה אשר עז וחדוה במקומו, שישפיע עלינו שמחה ורחמים מאלו הימים לכל ימי השנה ללא הפסק כלל וכולל, אמן כן יהי רצון.

בדמים מרובים, וראוי להדר אם באפשר שיהיו הקונים מוכתרים בתורה או ע"כ פ"פ מגדולי הקהל (מ"ב סק"א).

בב. אף מי שעלה כבר בפרשה וזאת הברכה יכול לעלות לחתן תורה או לחתן בראשית, אבל חתן תורה לא יקרא פרשת חתן בראשית, והטעם כיון דליכא הפסק ביניהם שייך פגם לס"ת הראשונה שיאמרו פסולה היתה ולכן קורא מיד בשניה, וכ"ז באותה בה"כ אבל מי שקרא חתן תורה בבה"כ זו וזאת שומרת לקרות חתן בראשית בבה"כ אחרת. וכתב במהרי"ל שכהן או לוי יכול להיות חתן תורה או חתן בראשית (מ"ב סק"ב).

היה חטא מיכל בת שאול שהשיב לה דוד המלך עליו השלום ונקלתי עוד מוזאת (מ"ב ס"י תרס"ט סק"א ושע"א צ"ש).

יט. לכבוד התורה מותר לרקד ביו"ט ולהכות כף אל כף בשעה שאומרים קילוסין לתורה, אבל אסור לשקשק בפעמונים חוגים, וכ"ש שאר כלי שיר דאסור (מ"ב שם סק"ה ובשע"א צ"ש ובסי' של"ט סק"ח).

כ. כתב הח"א נכון הדבר שיבחרו עשרה אנשים שישמעו בברכת התורה ויענו אמן, כי נוהגים קלות גדול שאין עשרה ששומעים בקריאת התורה (מ"ב ס"י תרס"ט סק"ב). בא. נהגו למכור חתן תורה וחתן בראשית, וקונים

המשך מעמוד הקודם < יח. כתב מהרי"ק בשם רב האי גאון יום זה רגילים אצלנו לרקד

בו אפילו כמה זקנים בשעה שאומרים קילוסים לתורה וכו', ולכן יש להתאמץ בזה לרקד ולומר לכבוד התורה, כמו שכתוב גבי דוד המלך ע"ה מפוז ומכרכר בכל עזו לפני ד', וכ"כ משם האר"י ז"ל, והעידו על האר"י ז"ל שאמר שהמעלה העליונה שהשיג באה לו ע"י שהיה משמח בכל עזו בשמחה של מצוה, וגם על הגר"א ז"ל כתבו שהיה מרקד לפני הס"ת בכל כחו, ואל יאמר האדם אין זה כבודי וכבוד התורה לרקד לפני העם כאחד הריקים, שהרי זה

טיב הקהילה

שמחת תורה
"ב"ב תשרי תשפ"ז"
החגים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הרה"נ	5:47
מוצ"ש"ק	6:47
ר"ת	7:34

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת א'	8:46
סו"ת ב'	9:31
סו"ת א'	10:00
סו"ת ב'	10:30

גליון מס':
855

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מנכ"ל ורבינו הרא"ה
 רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הבנין

דסטי פומיה למלה בישא - וכל מי שמטה פיו לדבר לשון הרע הא ודאי ההוא מלה בישא עליה - שורה אותו דיבור רע עליו להענישו, ואי לאו, - ואם אין גוף הדיבור מענישו הא נגעים או צרעת דמוקדן כחויא עליה - באים על האדם דברים השורפים כנחשים כנגעים או צרעת. ומסיים הזוהר הק' והא אוקמוה - כבר גילו חכמינו ז"ל אלו הדברים במקום אחר. עד כאן דברי הזוהר הקדוש. הרי לך מדבריו מה רב טובו של הזהיר בלשונו, וחומרת עונשו של זה המחלל את דיבורו.

אם כבר מעוררים על חובת שמירת הדיבור, מן הראוי גם לעורר לבני אדם שישימו דעתם לכך, שבשמירת הדיבור יש איסור 'חפצא' וגם איסור 'גברא', כלומר, שכלומר, שישנם דיבורים שאסורים הם מצד גופן, האיסור להגותם הא מפני שהם עצמם אסורים, וכגון, לשון הרע, שקר, הוצאת שם רע, והונאת דברים, ונבלות פה, וכל כיוצא בהן שהאיסור הוא מצד אמירת הדברים, אבל אין אנו שמים לב גם שישנם דיבורים כאלו שאינם אסורים מצד עצמן, אבל אסורים הם על האדם מצד השעה שהוא עומד בה, וכגון שיחה בשעה שהציבור מתפללים ובפרט כשעונים 'אמן', ו'יהי שמיא רבה' וגו', וכפי שרואים רבות שבני אדם מזלזלים ומדברים בזמנים כעין אלו. צריכים אנו לדעת שמדובר באיסור חמור מאוד, ולדברי רשב"י בוזהר הקדוש (חלק ב קלא): נחשב זה המדבר בשעת התפילה ככופר ר"ל.

מובא בספרו של רבי ישמעאל כהן גדול (זהו ספר שבו כתב רבי ישמעאל כה"ג את עליותיו בעולמות עליונים, ומה שהשיג אז בדברו עם מלאכי השרת) שבאחד מעליותיו בגבהי מרומים מצא מלאך מסויים, וזה המלאך אמר לו בוא ואראך איזה יום והולכים לאיזה מקום, ושם ראה גזירות נוראות ומשונות שנגזרו על האומה הישראלית, וגעה רבי ישמעאל בבכי, באמרו האיק תהיה ביכולתם של ישראל לסבול צרות משונות כעין אלו, אך עדיין לא הסתפק המלאך בזה, וביקש מרבי ישמעאל להופיע שוב למחרת, למחרת כשרבי ישמעאל הגיע לשם הראה לו עוד צרות משונות גרועות פי כמה מאלו שהראה לו מאתמול, וכשנודע לו לרבי ישמעאל שגם אלו מיועדים לישראל געה שוב בבכי גדול, ואמר לו המלאך דע לך, כי בכל יום ויום נגזרים על ישראל גזירות משונות כעין אלו, אך כשבאים הם לבית הכנסת ועונים 'אמן' ואומרים 'יהי שמיא רבה' נועלים את השערים ואין מניחים את אלו הצרות לצאת בפועל. אלו הדברים מכוונים למאמר הגמרא (שבת קיט): כל העונה אמן יהא שמיא רבה' קורעים לו גזר דינו.

ואפשר כי אלו הגזירות מתחדשות ר"ל מידי יום ביומו, כי כל עבירה שהאדם נכשל בה הרי הוא בגדר מורד במלכות שמים, ואין צורך לבאר גודל עונשו של המורד, ועל כן נגזרים על שונאיהם של ישראל גזירות משונות, אך כשבאים בבית הכנסת, ועונים 'אמן', מגלים הם בכך שחפצים הם שיתגדל ויתקדש שמיא רבה, וכן הוא כשאומרים 'יהי שמיא רבה' מגלים הם שחפצים שיתגלה כבודו, ואם כן הוכחה הוא שאין החטא בסיבת העדר החשש לכבוד מלכות שמים, אלא מפני היצר המתגרה בהם ומכניס בהם רוח שטות ר"ל, וכיון שכן נמתקים הדינים, אך היצר הרע הזה, שאין הוא חפץ בטובת ישראל, מנסה להכשילם, שדוקא בבואם לבית הכנסת בשעה שהציבור עונים יהא שמיא רבה יכשלו בדיבורם, ואז הרי זה גופא הוא מרידה במלכות שמים, ועל כן לא די בכך שאין הדינים נמתקים, אלא עוד מוסיף הוא בכך חטא על פשע, ודין על דין ר"ל.

על כן ראוי לשים לב על זה הדבר להיות מאוד זהיר מלשווח בבית הכנסת בשעה שהציבור מתפללים, ובזכות זה נזכה למנוע כל הצרות, ולזכות גם למעלת רוח הקודש.

מדרגות הקדושה בזכות שמירת הדיבור

האמר לאביו ולאמו לא ראיתי ואת אחי לא הכיר ואת בנו לא ידע כי שְׁמרו אִמְרַתְךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ: (לג, ט) ...

איתא בספר יצירה (פ"ו מ"ח) שברית המעור מכון לברית הלשון, ובכל שהאדם שומר על קדושת הדיבור, כך הוא גם שמור מלפגום בברית הקדושה.

רמז לזה מצאנו במקרא שלפנינו בו נאמר 'כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו', כי 'אמרתך' - זה דיבור, 'ובריתך' - זה שמירת הברית. ואמר הכתוב 'כי שמרו אמרתך' - כששומרים על אמרי הפה, שיהיו בתכלית הקדושה, וזכים 'לובריתך ינצרו' שגם הברית הידועה הוא ברית המעור, יהיה נצור בקדושה.

וזהו שאמר שלמה המלך (קהלת ה, ה) 'אל תתן את פיך לחטאיא בשרך', האדם מתאוה לתת דרור לפיו ולדבר כל אשר חפץ מבלי להבחין בין טוב לרע, ולזה מזהירו

שלמה אל תתן את פיך למלא את משאלתך, כי בכך אתה נותן לו גם כן היכולת להחטיא את בשרך רח"ל, וביכולתך להיכשל בהעוון החמור ביותר.

וידועים דבריו של הרא"ה ק"ק רבי יוחנן מראחמסטריווקא לפרש על ענין זה את החמש סימני הסדר הראשונים, וכך אמר: 'קדש' - אם ברצונו של האדם להיות שמור בקדושה, 'ורחץ' - וגם לזכות להתרחץ מחלאת עוונותיו, העצה היא 'ברכס' - ראשי תיבות כ'לל ר'אשון פ'ה ס'גור, כלומר, שישגור פיו מלדבר דיבורים אסורים. וכדי לזכות לזה צריך האדם להרגיל את עצמו למעט בדיבורו ככל שאפשר גם במה שמותר, וזהו 'יחץ' - הוא השבירה לחצאין 'מגיד' - מה שאתה מדבר בפיו, כלומר, גם ממה שמותר לך לדבר עליך להשתדל למעט ככל שאפשר, ולא לדבר כי אם מה שמוכרח באמת. בכך אכן זוכים להיות שמור בקדושה ובטהרה.

ותא חזי בוזהר הקדוש (ח"ג דף קפג): שמביא דברים מעוררים על חומר עונו של זה שאינו משיג על ענין הדיבור, ומאידך מדבר על המדרגה הקדושה לה זוכה מי שהוא כן זהיר מלהיכשל בכל האיסורים התלויים בדיבור, והא לך לשונו בתוספת ביאור: רבי יצחק פתח לפרש את הכתוב וידבר העם באלקים ובמשה' (במדבר כא, ה), ובהקדמה לכך ראה לנכון לבאר כוונת הכתוב שבמגילת אסתר (אסתר ה, א) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות' וקודם שפירשה הקדים ואמר: הלא מגילת אסתר ברוח הקודש נאמרה, ובגין כך כתובה בין הכתובים, ומאחר שהיא בכלל הכ"ד ספרים, יש בו בהכרח לימוד לדורות, ועל כן יש לפרש הכתוב כך: ויהי ביום השלישי לתעניתה דאתחלש חילא דגופא - אז נחלש כח הגוף והא קיימא ברוחא בלא גופא - אז היתה במצב של ביטוש הגוף, וכאילו נעשית כבעלת רוח בלא גוף כדן - אז זכתה למעלה רוחנית, ולמעלה זו מכון הכתוב באמרו ותלבש אסתר מלכות.

ומבאר שבהכרח יש צורך לומר שהמכון הוא למעלה רוחנית, כי מאי מלכות - מה הכונה במלת מלכות אי תימא בלבושי יקר וארגונוא - לבושים יקרים וארגמן הא לאו הכי אקרי - אין הדרך לקרוא לאלו הלבושים בשם 'מלכות' אלא בהכרח יש לומר, שכוונת הכתוב ותלבש אסתר מלכות הוא דאתלבשת במלכות עלאה קדישא שהיא לבוש רוחני וקדוש, וכפי שאמרנו מקודם ודאי לבשה רוח הקודש.

מאי טעמא זכתה להאי אתר - מהו הטעם שזכתה לזה המעלה רק לעת עתה בהיותה בבית אחשוורוש? בגין דנטרא פומא דלא לחווא מידי - לזאת זכתה בזכות היותה שומרת את פיה מלהוציא דיבורים בלתי רצויים הדא הוא דכתבי: אין אסתר מגדת מולדתה וגו', ואוליפנא - ולמדנו מכאן דכל מאן דנטיר פומיה ולישניה - כל השומר פיו ולשונו זכי לאתלבשא ברוח דקודשא - זוכה להתלבש ברוח הקודש, וכל מאן

היזק ללימוד שמירת ופרשי

תכלית עבודת אלול וחשאי להשיג ההכרה שאין עוד מלבדו

ידוע מה שאמרו צדיקים שתכלית כל היגיעה שבחודש אלול ובחגי תשרי הוא להגיע לאותה שעה של 'שמיני עצרת' שבו פותחים את הארון הקודש ומכריזים 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו! כלומר, כל אותה יגיעה היתה כדי לזכך את נשמותינו ולהסיר את כל המסכים המונעים את ההכרה בהיירה שהקב"ה בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ענין ה'שמחה' על 'גומרה של תורה' ב'שמיני עצרת'

לאור דבריהם יש לומר שלכך נקבע יום 'שמיני עצרת' ליום שמחה על גומרה של תורה, כי לימוד התורה שבכתב הוא גם כן אמצעי לחיזוק האמונה, כמו שכתב הגה"ק מרן בעל ה'חפץ חיים' זי"ע (בספרו זכור למרים) וז"ל: 'והעצה היעוצה שתתחזק האמונה בלב האדם, הוא שילמוד פרשת השבוע בכל שבוע עם פי' רש"י ויעיין היטב, כדרכיב (שמות טו, כו): 'והאזנת למצוותי, פירוש רש"י תטה אזנים לדקדק בהם, ולאפוקי, אם קורא אותם מהשפה ולחוץ' עכ"ל.

וכעין דבריו מקובל גם מהרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע שאמר להגה"ק בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע בילדותו, שאם לומדים חומש עם פי' רש"י אז מכירים את הבורא ית', וכן הוא הליכך אם לא לומדים חומש ופירש"י אין מכירים את הבורא ברוך הוא, וכפי שראיתי בעצמי כמה גדולים שלא הכירו את הבורא כי לא למדו חורשי.

לאור דבריהם יש לומר שסיומה של תורה אחר שלמדו כל שבוע הפרשה עם פירש"י היא בחינה של 'שלימות האמונה' ולכן ראוי לקבוע השמחה לכך ביום 'שמיני עצרת' שבו אנו זוכים גם מכח העבודה לבהירות האמונה.

העבודה התמידית להרחיב את הדעת והאמונה

אמנם לבהירות האמונה אין גבול וסוף, וכל עוד שהאדם בעולם הזה יכול הוא להרחיב דעתו ואמונתו יותר ויותר, ועל כן גם אחר שזכינו לגומרה של תורה, ולבהירות בהכרת הא-ל יתברך, מתחילים אנו שוב מבראשית, כדי לחזור שוב על התורה כולה, כי על דברי תורה נאמר 'דידיה ירווך בכל עת' (משלי ה, יט) ודרשו חז"ל (שירובין נב): 'מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהם מוצא בהם טעם חדש' עכ"ל. וללא ספק שטעם חדש זה הוא בכל הקשור לאור התורה, הן בהבנת התורה, והן באור האמונה המתעורר באדם מתוך יגיעו בה, וגם כבר את כבוד התורה כולה, אם יחזור וימשמש בה ימצא בה תוספת אור ובהירות יתירה באמונה.

אי לכך כעת שהציבור מתחיל שוב את התורה מבראשית מן הראוי שגם כל אחד בפרט יקבל על עצמו להתחיל שוב מבראשית, וללמוד מידי שבוע את 'פרשת השבוע' עם פירוש רש"י, ועל האדם להחשיב מאוד זה הלימוד ולהקדיש לו זמנים טובים, כדי שאכן יזכה לעיין היטב בכל פרטי התורה ולהחדיר היטב בנפשנו את האמונה הבהירה.

נחיצות הלימוד התורה עם פירש"י

ומן הראוי לציין שגם מצד ההלכה ראוי ונכון לעבור על פרשת השבוע עם פירש"י, שכן איתא בשו"ע (אורח חיים סימן רפה סעיף ב): 'ראוי שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י, ושם ב'משנה ברורה' (סק"ה) כתב בזה"ל: 'כי התרגום יש לו מעלה שניתן בסיני, וגם הוא מפרש כל מילה ומילה, ופירוש רש"י יש לו מעלה שהוא מפרש את הענין על פי מדרש חז"ל, יותר מהתרגום. ובאמת כן ראוי לנהוג לכל אדם, שילמוד בכל השבוע הסדרה עם פירוש רש"י לבד התרגום. כי יש כמה פרשיות בתורה ובפרט בחלק ויקרא, שאי אפשר להבינם כלל על ידי תרגום לחוד' עכ"ל.

במעלת הזהיר בלימוד שמו"ת

עוד ראוי לעורר בימים אלו כשמסתחילים שוב את התורה מבראשית, להתחזק ולהימנות עם אלו המשלימים פרשיותיהם עם הציבור, שעליהם אמרו חז"ל (ברכות ה): 'כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו'.

ומידי דברי ממאמר חז"ל זה אזכיר מה שאמר מו"ר הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל שדייק בדברי חז"ל אלו ואמר, שאם הבטיחו חז"ל 'אריכות ימים' בודאי כיוונו לימים שיש בהם רצון, היינו ימים שיוזכה בהם האדם במילוי משאלותיו ברוחניות ובגשמיות, כי אם מדובר בימים שהאדם קץ בהם, מה טובה היא זו.

עוד אמר, שיש לדייק בלשונם, שלא אמרו שהשלמת הפרשיות היא רק 'סגולה' לאריכות ימים, אלא בלשון 'ודאות' שנו דבריהם, והרי זה הבטחה שבודאי כך יהיה, שאם נקפיד להשלים את הפרשיות נזכה לאריכות ימים. ונמצא לפי שני דיוקים אלו שהמשלים פרשיותיו עם הציבור מובטח לו שיוזכה 'לאריכות ימים' טובים ונעימים.

לענין זמן קריאת שמו"ת לפרשת 'זאת הברכה'

אגב, לענין זמן קריאת שמו"ת על פרשת 'זאת הברכה' שאנו קוראים ביום 'שמחת תורה' אנו מוצאים סתירה ב'משנה ברורה', שכן בהלכות קריאת שמו"ת (סימן רפה סק"ה) מביא בשם 'שערי תשובה' שביים 'הושענא רבה' יקרא 'שניים מקרא ואחד תרגום', ואם קרא ב'שמיני עצרת' לא הפסיד, הרי לנו מזה שדעתו שזמן קריאת שמו"ת בפרשה זו הוא כמו בשאר הפרשיות שצריכים לקראת ביום שלפני קריאתה בביה"כ, רק שמאחר ושמיני עצרת הוא כחודא יומא עם יום 'שמחת תורה' שלאחריו, לכן ראוי לכתחילה להקדימה ביום שלפניו הוא יום 'הושענא רבה'. ואילו גבי הלכות סדר ליל שמחת תורה (סימן תרסט סק"ה) הביא בתוך דבריו שהפוסקים ככתבו שבלייל שמחת תורה יקרא הפרשה שמו"ת, כי אז הוא זמנה. ואשרי המיישב סתירה זו.

השי"ת יזכנו לקיים הלכה זו של קריאת שמו"ת כדבעי, ונזכה בזכותה לאריכות ימים ושנים בטוב ובנעימים.

טיב המעשיות

וּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ סֵפֶת שְׁלוֹמֶךָ

"וּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ סֵפֶת שְׁלוֹמֶךָ, וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ" (ברכת השכיבה)

העצה הטובה שיתקיים בנו 'וּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ סֵפֶת שְׁלוֹמֶךָ' - היא על ידי 'וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךָ', כאשר חושבים ומחשבים 'עצה טובה' בכל דבר, נעשה שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו.

טבעה של מחלוקת לפרוץ בהעדר המחשבה והמתנינות, כאשר היצרים בוערים והמחלוקת נדלקת באין חושב. אבל כאשר מתרגל האדם להתנהג במתנינות, סוף מעשה במחשבה תחילה, הרי הוא עוצר בנפשו שלא להתסס את אש המחלוקת, רק חושב ומחשב 'עצה טובה' בכל דבר.

זו היא אם כן העצה היעוצה לזכות אל 'סוכת שלום' - על ידי 'וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה'.

ומוסיף ומפרש מה היא 'עצה טובה' - 'מִלִּפְנֵיךָ', כשנשכיל ונדע שאנו עומדים 'מלפניך', והכל נעשה ונשפע מלפניו יתברך, ואין שום דבר נעשה ונפעל מעצמו, ותולים עינינו לפניו יתברך שיעשה הכל לטובה.

והרי העומד לפני המלך מתנהג בזהירות ובעדינות, ואין נותן לרגש לפרוץ בלא שליטה. כמ"ש רבינו הרמ"א זצוק"ל בפתח השולחן ערוך (או"ח סי' א ס"א) על פי ספר המורה (ח"ג פרק נב): "שויתי ה' לנגדי תמיד (תהילים טז, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיביתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל ליבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו וכו'".

ויתרה מזו יבין וידע שעצם גוף ה'עצה טובה' - היא עצמה 'מלפניך', כי השם יתברך הוא החונן לאדם דעת, והוא הנותן 'עצה טובה' בליבו של אדם, כיצד להתנהג בהשכל ובחכמה בכל ענין.

וכן הוא אומר (דברים ח, יח) "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי הוּא הֵנָּה לְךָ כָּח לַעֲשׂוֹת חַיִּיל". ובתרגום אונקלוס על אתר: "הוא יחב לך עצה למקני נכסין". - הרי, שהשם יתברך הוא הנותן את העצה בליבו של אדם. ולפיכך אף על העצה הטובה יש לבקש מלפניו יתברך, שיחון הוא אותנו בעצה טובה. כדרך שמתפללים בברכת השיבה: "הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וְיִוְעֲצֵנוּ כְּבִתְחִלָּה" - וממילא על ידי שישבו ויעצנו, ויחון אותנו השם יתברך בעצה טובה מלפניו, יתקיים בנו אז 'וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וְאַנְחָה'.

על כך אנו מבקשים בחג הסוכות דנן: 'וּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ סֵפֶת שְׁלוֹמֶךָ, וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלִּפְנֵיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ' - אמן.

הלנת הכעס לטיכוס 'עצה טובה' שהצילה ממוות לחיים

באחת הערים הרחוקות במדינת הים התגורר איש יהודי חכם, שבצוותו את בנו לפני מותו ביקש ממנו להיזהר מאוד באם מכניסים ומרגיזים אותו לישון על כך לילה אחד, [איבער שלאפען א'נאכט]. ושלא לעשות שום פעולה מיידית בפזיזות, ורק לאחר שיעבור עליו הלילה יוכל לחשב ולכלכל את צעדיו היטב, וכך לא יתחרט על תגובות בלתי רצוניות המתפרצות בשעת כעס. כמ"ש שהסגולה 'סוכת שלום' היא ב'עצה טובה' מלפניך, לחשוב ולהתבונן בטרם יגיב באש כעסו להצית המחלוקת.

ואכן על צוואתו של אביו שמר הבן מכל משמר, והרגיל את עצמו תמיד שלא להניח לפרץ בו את הכעס, רק היה 'מקפא' כל מקרה מרגיז עד אחר עבור עליו הלילה, ולאחר שהתבונן בעצה טובה כדת מה לעשות.

לימים נעשה אותו הבן סוחר גדול, ובגודל עסקיו המסועפים היה נע ונד על פני מדינות רבות, ונעדר מביתו לתקופות ארוכות ביותר.

פעם יצא כדרכו למסחרו והתגלגל ממדינה למדינה במדינת הים, עד שבהגיעו אל אחת המדינות התפרצה שם בפתאומיות מלחמה קשה בין אותה מדינה ושכנתה ונסגרו כל הגבולות באין יוצא ואין בא. אותה מלחמה קשה נמשכה כשבע עשרה שנים רצופות, ובכל אותם שנים לא היתה שום אפשרות לסוחר העשיר לצאת מן המדינה ולחזור לביתו. הוא לא הצליח ליצור שום קשר עם ביתו להודיע על עיכובו, כשגם קישורי המכתבים ושאר דרכי ההתקשרות עם שליחים ובלדרים פסקו בעקבות אותה מלחמה וסגירת הגבולות.

רק כעבור שבע עשרה שנה (!) שככה המלחמה ותשקוט הארץ, ויצא האיש הסוחר בשמחה לשוב לביתו, אחר שנות גלות רבות.

ויהי בהגיעו קרוב וסמוך אצל ביתו, ראה בעיניו בחור צעיר נאה ונעים הליכות צועד מעדנות ונכנס אל תוככי ביתו פנימה, הוא המתין זמן מועט שמא ייצא הבחור בחזרה, אך לשווא תוחלתו הבחור נשאר שם בבית ואינו יוצא. הוא נבהל מאוד על נפשו, כי היה חושד באשתו שנישאת לו לבחור זה כשראתה שחלפו שנים רבות ואין שום ידיעה מבעלה. זעמו ורוגזו בערו בו, כיצד נתנה אשתו לעצמה דרור לבגוד בו, והרי זו עבירה נוראה! ומתוך שעלה כעסו עד לב שמים גמלה ההחלטה בליבו לצאת בנקמה אדירה, ולהרוג הן את אשתו הבוגדנית והן את אותו הנער שנכנס כך לביתו.

אולם ברגע אחרון, בטרם יצא ברתיחת כעסו לבצע את זממו, נזכר לפתע בצוואת אביו שציווה עליו לפני מותו להלין את כעסו לכל הפחות לילה אחד, ושלא לעשות שום דבר בכעס וחמה לפני שיעבור עליו הלילה. ובהיות שהיה מקפיד לקיים צוואה זו תמיד התגבר גם הפעם בגבורה עצומה לעצור ברוחו, והחליט לחכות עד למחר ולחשוב 'עצה טובה' כיצד לנקום את נקמתו.

ויהי ממחרת התקרב שוב אל הבית, והנה שוב לנגד עיניו אותו בחור נכנס ויוצא אל ביתו, ומתנהג כדרך בעל הבית... זעמו עלה שוב, ומתוך כעס עצור החל להתקרב בלאט הביתה, כדי להתנפל בפתאום על שני הבוגדים יחדיו.

אך בעמדו קרוב ממש אל חלון הבית, שמע את אשתו אומרת לאותו בחור: מיין טייערע קינד! [בני היקר], הרי באם אביך היה יודע שיש לו בן בחור גדול שכזה, עם טוב לב נבון ומשכיל שכמוך בוודאי כבר היה חוזר מהרה הביתה, הרי כבר מלאו לנו שבע עשרה שנה תמימות ואין שומעים עדיין ממנו כלום!

האיש נדהם והשתומם למשמע אוזניו ותיכף נסוג אחורנית, הוא תפס מיד שהיתה לו כאן טעות נוראה! הבחור הזה שחשד בו כבוגר הוא בעצם בנו שלו... שכשעזב את הבית הניח את אשתו מעוברת, והנה עתה מתברר לו שהיא ילדה בן מושלם עלם חמודות, שגדל עם השנים ונעשה בחור מופלג ומצוין בכל מידה נכונה.

הוא נכנס היישר אל ביתו בשמחה ואהבה גדולה ועצומה, ונתן תורה לאלוקיו על אותה צוואה נפלאה שהשאיר לו אביו, שהתבררה עתה כמי

שהצילה את אשתו ואת בנו מן החרב שבידו בעצמו! שכן אילו לא היה נשמע למצות אביו נמצא שהיה הורג במו כפיו הן את אשתו שלו והן את בנו הנחמד.

וכך נמצאה אותה צוואה של הלנת הכעס מצילה את כל משפחתו ממוות לחיים! – לא בכדי אמרו בעלי המוסר, שלעולם אין לקפוץ ולעשות מתוך כעס ולחץ חס ושלום, כי אם 'סוף מעשה במחשבה תחילה', ויש להתבונן היטב במנוחת הדעת מכל הצדדים וצדי צדדים. ובוודאי אם חש האדם שמתערב הכעס והקפידה במחשבות חשבונותיו, ימתין עד שינוח כעסו וישקוט, וישקול את צעדיו הדק היטב, היטב הדק.

ופרוש עלינו ספת שלומך – וּמְקַנְנֵנו בְּעֵצָה טוֹבָה מְלַפְּנֵנוּ!

המתניות והסבלנות שהביאו את הישועה

הרה"ק רבי אברהם חיים בעל 'אורח לחיים' זצוק"ל, רבה של זלאטשוב, היה תלמיד מובהק של הגה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצוק"ל.

הקצב של זלאטשוב היה גבר אלים, בור ועם הארץ, ובכל שבוע בעת שחיטת הבהמות לכבוד שבת קודש כשהיה מביא את 'שאלותיו' לפני רב העיר, כפי שהורה לו השוחט, באם לא קיבל תשובה של פסק ברור שהכל כאן גלאת – כשר! היה מחמיץ מאוד את פניו...

הרב הגאון מרא דאתרא לא חת ולא פחד ממראה פניו של אותו קצב, ולא חשש להגיד ולפסוק בכל בהמה ובהמה כפי דת של תורה, וכשנצרך להטריף היה פוסק בנחרצות: טָרֵף! ובמקום שהכשיר רק בדיעבד, או משום הפסד מרובה, היה פוסק בבירור: ניט גלאט! [לא חלק], וכך היה חורץ פסק של תורה בכל שאלה כהלכתה.

אך הקצב המקומי לא 'הסכים' כל כך עם פסקיו של הרב, אשר נתנו את אותותיהם היטב בצמצום הכנסותיו, והוא החל 'לאיים' על הרב שיוזהר על נפשו וישנה תיכף את כל פסקיו לטובתו... אך כמובן כל אימויו לא הועילו מאומה, והרב הבהיר בתוקף שאי אפשר לזוז מדין של תורה, אף לא תוזהר קטנה!

בראות הקצב כי כלתה אליו הרעה, והרב המקומי אינו 'מושמע' לו, החליט ללמדו לקח, ולהוכיח לו מי כאן 'בעל בית'... הוא החל 'לרדוף' את חיי הרב ולהציק לו בכל דרך אפשרית, הוא ירד לחייו ולחיי בני משפחתו, ועשה להם צרות צרורות.

כשראה הרב כי כלתה אליו הרעה מאותו הקצב החליט שעליו להתייעץ על כך עם רבו הקדוש מסאסוב, ואכן ב'נסיעה' שנסע לקבל פני רבו הציע לפניו את צרתו הגדולה ואת סבלו וסבל בני משפחתו מאותו קצב רע מעללים, אשר רודף אותם כל העת.

תשובתו של הרבי על כך היתה תמוהה מאוד: אצלי אף יהודי אינו מיותר! [בני מיר איז קיין] יוד נישט איבעריק... לא כדאי למהר בדבר, יש להתבונן היטב לפני שננקוט בצעד כל שהוא – כך חתם הרבי את נושא שיחה זו, סתם ולא פירש, ובירך את תלמידו לשלום.

הרב הצדיק המרא דאתרא, הגם שלא הבין כלל

את תשובת הרבי ואת טעמו ואת נימוקו, אבל זאת כן הבין מתוך דבריו שלבינתיים לא לעשות כלום לאותו קצב, ויש להתבונן ולהמציא 'עצה טובה' בדבר.

חזר אפוא ר' אברהם חיים זלאטשוב, והמשיך לסבול בדומיה מתעלוליו של הקצב צרות יגון ואנחה.

כך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, ובכל פעם שהזכיר הרב אצל הרבי את צרת הקצב מזלאטשוב, חזר הרבי על אותה תשובה בדיוק: אצלי אף יהודי אינו מיותר!...

יום אחד הגיע אותו הקצב בעצמו לפני הרבי הקדוש מסאסוב, ושאלתו בפיו, הוא סיפר לרבי שהוא הקצב האחראי על ה'אטלי' שבעיירה זלוטשוב, אבל משום מה פרנסתו אינה מבורכת שם, כי לפי דברי הרב המרא דאתרא שם ישנם בהמות טריפות רבות... ולכן ברצונו לעבור אל העיר 'בראדי' שהיא עיר גדולה עם יהודים רבים, ואולי שם תתברך יותר פרנסתו.

הרבי נתן את ברכתו למהלך זה, ובירכו בהצלחה בעסקי הבשר של בראדי! ואכן עבר לו אותו קצב לבראדי, ולהגאון רבי אברהם חיים היתה הרווחה הגדולה, והשקט והשלום חזר לשרור בזלאטשוב.

אולם לא לעולם חוסן, כעבור כמה שנים הגיע שוב אותו קצב מבראדי לסאסוב, כשבאותה עת היה שם גם רבי אברהם חיים עצמו, והנה הציע הקצב את שאלתו, בהיות שלאחרונה גם בבראדי אין כל כך פרנסה, מחמת שגם שם יש רב המטריף את הטריפות... ולפיכך חושב הוא אולי לחזור חזרה אל זלאטשוב עירו מימים ימימה, הסכים עימו הרבי הק' מסאסוב ונתן לו את ברכתו בהקמת העסק בחזרה בזלאטשוב.

כששמע הרב ר' אברהם חיים מתשובתו של הרבי לאותו קצב רע מעללים, שהעניק לו את ברכתו להחזרתו זלאטשובה חשש מאוד שמא ימשיך עתה לרדוף אותו כדרכו, ומיהר להיכנס אל הרבי בדאגת ליבו והחל בוכה לפניו, הלא זה הקצב שירד לחיי והציק לי ולבני ביתי תמיד, ומדוע בירכו הרבי על חזרתו לעירנו?

אך מה מאוד הופתע לנוכח תשובתו החוזרת ונשנית של הרבי גם הפעם באותו משפט בדיוק: אצלי אף יהודי אינו מיותר! אולם הפעם הוסיף הרבי בלשון שפתי קדשו עוד כמה מילים: און דו וועסט נאך דארפן צוקמען צו עהם! [ואתה עוד תצטרך אליהם]... – סתם ולא פירש.

קיבל אפוא הרב את גזירת רבו, הבין שעדיין לא הגיע ה'עצה טובה' הנכונה עבורו, ועליו להמתין בסבלנות ובמתניות. הוא חזר אפוא לכהונת רבנותו בזלאטשוב, ויחד עימו חזר גם אותו קצב בישא, חזר למלאכתו וחזר להצקותיו, כמעשהו בראשון כן מעשהו בשני, רודף ומציק מייסר ומקלל...

אותה תקופה היתה עת צרה ליעקב, בגזירה הקשה שניחתה על עם בני ישראל בכל רחבי רוסיה, הלא היא 'גזירת הקנטוניסטים', הקוזקים האכזריים היו מגיעים בפתע פתאום אל תוככי קהילות הקודש וחוטפים את הילדים הקטנים מחיק אימותיהם היישר אל הצבא הרוסי לעשרים וחמש שנות עבדות קשה ונוראה לגוף לנפש ולנשמה, רחמנא ליצלן.

והנה חודשים ספורים לאחר שחזר אותו קצב לזלאטשוב, הופיעו יום אחד אותם חיילים בחיפושם אחר ילדי העיר, תיכף ומיד 'נעלמו' להם כל הילדים כולם, כשהם נסים על נפשם

“שלח לחמך.. כי ברוב הימים תמצאנו”

כבר הייתי בחור מבוגר ותאריך חתונתי התקרבה. שמחתי על עבודה טובה שזימן לי הקב"ה בתחום השיפוץ של בית כנסת שבסיומה יישאר לי די כסף לממן את הוצאות החתונה ברווח גדול.

אך אבוי, נכונה לי הפתעה לא נעימה והתשלום האחרון לא שולם.

אדם נוכל גנב את המזומנה של המזומנים, ובתוכה שלוש מאות אלף דולר שהיה מיועד עבורי.

הרב והתורם שתרם את התרומה טענו שהם עצמן נעקצו ואין להם מהיכן להביא את הכסף.

כל התקוות שלי התנפצו לרסיסים ובלית ברירה בהרבה בושה, התקשרתי אל מכר עשיר מאוד ובקשתי את עזרתו.

הוא שמע את הסיפור שלי ואמר: “השלח לי את כל החשבוניות לתשלום ואדאג לשלם אותם”.

כך אכן עשיתי, העברתי לו את כל החשבוניות של האולם והתזמורת וכל הנלווה והוא בלי להשמיע קול, בשקט בשקט שילם את כל החתונה בצורה הכי מכובדת שאפשר לדמיין.

כעבור שנתיים התקשרתי אליו שברוך ה' יש לי את יכולת להחזיר את ההלוואה של הוצאות החתונה. אבל הוא ענה נחרצות: “אצלי זה לא היה הלוואה כי אם מתנה לחתונה!!!” בואת נגמרה השיחה.

כעבור שנים אחדות זכיתי לעלות ולכוון את עפרה של ארץ ישראל עם משפחתי והקשר עמו נותק כמעט לחלוטין.

עשרים שנה אחרי, קבלתי טלפון מאותו יהודי ובפיו בקשה אם אני יכול לעזור לו למכור שטח שבבעלותו. התעניינתי במצבו והתברר שירד מרכושו וכמעט הגיע לפת לחם ובכל מקום עבודה, אומרים לו שהוא זקן מדי ולא מעוניינים להעסיק אותו למרות הכישרונות הנדירים שלו.

אמרתי לו: “ממקום למכור את הבית, נמצא לך מישהו שיעריך את היכולות שלך!!!”

פניתי לחבר מולטי מיליונר, שבייר עליו, והתברר לו שאכן מדובר בכשרון נדיר בתחום עיסוקו.

הוא קלט את הפוטנציאל ופתח חברה חדשה בתחום כאשר הוא ממנה אותו לנשיא החברה ומשכורת של שותף, מה שאומר שתוך זמן קצר הוא יחזור בעזרת ה' להיות עשיר עוד יותר מבעבר!!!

תנאי ההעסקה כוללים בית ומחיה מפוארים צמוד למשרדים כך שהוא אפילו לא צריך לקחת הלוואות לשכירות עד לקבלת המשכורות והרווחים...

הרגשתי סגירת מעגל, והודיה לה' שזיכה לי שהישועה שלו תעבור דרכי!!!

בית לחם

המעוניין ליכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמואלס בפקס: 15326517922

או: o.y.wines@gmail.com

וארוכים.

ומתחבאים בכל מקומות המסתור שהוכנו מראש בדיוק לרגעים אלו.

החיילים חיפשו וחיפשו ולאחר שלא מצאו ולא כולם התמלאו בחמת זעם, ואיימו ‘לנקום’ בעיר כזו שאין בה אף לא ילד אחד...

והנה בטרם צאתם מן העיר, הגיע לפניהם רשע מוסר אחד, ולחש באזניהם שאם ברצונם ‘לתפוס’ כאן את כל הילדים בבית אחת, כדאי שיפתיעו את היהודים ביום הכיפורים! שכן בזה היום מכונסים כל בני העיר ביחד עם ילדיהם בבית הכנסת הגדול בתפילותיהם, וכשיפתיעו אותם בהגיעם בחייל גדול היישר אל בית הכנסת יוכלו לתפוס בבית אחת את כל הילדים יחדיו!

הקווקים הרשעים שמעו וקיבלו, ואכן בעיצומו של יום הגדול והנורא, יום הכיפורים, התנפלו לפתע פלוגה שלמה של חיילים, ופרצו פנימה אל תוך בית הכנסת הגדול, שם עמדו כל היהודים לובשי לבן עטופים בטליתותיהם ומחזוריהם בידיהם.

בהלה גדולה נעשתה בבית הכנסת, ברעש גדול החלו החיילים בהכרוזותיהם, אף אחד לא יזוז ממקומו! כל הילדים לגשת למרכז בית הכנסת!

יהודי המקום לא אמרו גואש, והחליטו לצאת למאבק קשה כנגד אותם חיילים כדי להציל את בניהם מן הגזירה הנוראה.

ברגע אחד נעשה בית הכנסת כבוקה ומבולקה, כסאות ושולחנות נזרקו מכל מקום לעבר החיילים הקווקים, והם בחמתם היכו את כולם מכות קשות ונאמנות. הסטנדרים [עמודי התפילה] שבבית הכנסת גם הם הועפו ביעף היישר על ראשי החוטפים, ובסיומו של אותו מאבק קשה יצא חייל אחד פצוע קשה משולחן כבד שנזרק לעברו.

מעשה חמור שכזה להכות כך את חיילי הצאר, ואף לפצוע קשה את אחד מהם, הספיק בכדי להתסיס את כל המחוז כולו... עד מהרה הגיעו זלזוטשוב מאות חיילים וקצינים רמי דרג, כדי ‘לחקור’ את האירוע הקשה.

המפקד העליון של המחוז הוציא פקודה נחרצת, להביא לפניו את האיש שזרק את השולחן הכבד על ראש החייל הפצוע, משום שאחת דינו להמית!

היהודים מצידם לא הסגירו בשום אופן את האיש האשם, ולפיכך הורו השופטים לאסור עשרה אנשים מנכבדי הקהל, ובראשם את רב העיר הגאון ר' אברהם חיים, וחיצו את משפטים באיום ברור, שבאם תוך שלושת ימים אין מסגירים לידם את האיש האשם, הרי הם מוציאים מיד להורג את כל עשרת היהודים העצורים, ביחד עם הרב הגדול מרא דאתרא!

פחד גדול נפל על כל בני העיר, כולם התהלכו שפופים ונבוכים, כשהם מתפללים ובוכים לפני אב הרחמים לביטול הגזירה הנוראה שניחתה עליהם בעיצומו של יום הכיפורים.

והנה לפתע התעורר הזיק היהודי והנקודה הפנימית בליבו של אותו קצב, רוח טהרה התעוררה בו בעקבות התפילות הנוראות של יום הכיפורים, וכראותו את גודל הצרה של יהודי העיר ושל הרב הזקן ושאר הדיינים והרבנים, החליט למסור את נפשו ולהציל את עם בני ישראל.

הוא הופיע בפני המפקד העליון והקצינים, ואמר בקול גדול: עד מתי תענו את הרב הזקן הזה? וכי איש זקן וחלוש כמוהו יכול להרים שולחן כבד שכזה?! בפרט בעומדו בצום ובתענית... הוציאו נא אותו ואת כל עשרת העצורים לחפשי, אני הוא שזרקתי את השולחן על ראש החייל! כפי שהנכם רואים בעיניכם אני אדם חזק וגיבור, קצב במלאכתי, והנני מודה באשמתי!

תיכף באותו היום הובל הקצב אל הגדרום, והרב וכל שאר הרבנים נכבדי הקהל יצאו ממוות לחיים טובים

או אז הבין ר' אברהם חיים למפרע את דברי הרבי הקדוש על אותו קצב שחזר כל העת ואמר: אצלי אף יהודי אינו מיותר! - עתה היה הכל נהיר וברור, הרבי ראה ברוח קדשו שיהודי זה תפקידו מיועד להציל את עם בני ישראל בבוא העת, ואף כי סבל ממנו הרב שנים מספר, בסופו של דבר הוא בעצמו היה זה שהציל את הרב ובני קהילתו בהצלה גדולה, וזכה למות על קידוש השם, **כרבי עקיבא בשעתו ביום הכיפורים**, להצלתם של עם בני ישראל.

ללמדך, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואפילו קל שבקלים ואיש פשוט שבישראל נכון לו תפקיד מיוחד שבשבילו נשלח לעולם, ואין שום איש בישראל שיכול למלאות תפקיד זה, שכן אף יהודי אינו מיותר! ובכך זכה להגיע אל תיקון נפשו ונשמתו, ותכלית ביאתו לזה העולם להצלת עדת הקודש.

ופרוש עלינו ספת שלומך - ותקננו בעצה טובה
מלפניך!

המתנה בסבלנות לבחירת האתרוג למצוה

מנהגו של סוחר האתרוגים בעיר ‘צאנז’ הגדולה לאלקים, להביא תחילה את כל האתרוגים שבאמתחתו אל לשכת הגזית בביתו של רב אב"ד המרא דאתרא מרן הגה"ק בעל דברי חיים זצוק"ל, ורק לאחר שבחר לו הרב מתחילה את ה‘אתרוג’ המשובח בשבילו, יצאו כל שאר האתרוגים למכירה לבני העיר.

פעם לכבוד חג הסוכות הגיע לצאנז אחד מנכדיו של הרבי, אברך תלמיד חכם וירא אלקים. וכראותו בבית זקנו את כל הסחורה המשובחת של האתרוגים הנאים החל לבדוקם אחד לאחד, ובהיות שידע את מנהג זקנו הצדיק לברר לו ראשון את האתרוג המובחר ביותר, הניח את האתרוג הטוב ביותר בשביל הסבא, ובחר לעצמו אתרוג אחר שאף כי היה מהודר ביותר, למהדרין מן המהדרין, לא היה מובחר שבמובחרים, שאותו השאיר לזקנו הצדיק.

והנה כשנודע הדבר לרבי הקדוש קרא לנכדו הלז שיבוא לפניו, ובהגיעו החל לגעור בו בקול גדול: מדוע שלחת ידך אל האתרוגים, והרי ידעת שמקפיד אני לברור לעצמי תחילה את האתרוג המתאים לי מתוך כל האתרוגים כולם!

הצטדק הנכד, והחל לתרץ את עצמו, שבכוונה תחילה לא נגע בפרי עץ הדר הנאה והמובחר שבכולם שאותו השאיר אכן בשביל הסבא.

אבל תירוצו לא התקבל... והצאנזער רב המשיך לגעור בו ולצעוק עליו, **מדוע לא המתנת בסבלנות**, ומיהרת לשלוח ידך אל ארגו האתרוגים.

שוב התנצל הנכד ותירץ את עצמו בכך שחשש שלא יהיה לו מספיק זמן אחר כך לברור ולחפש אתרוג נאה, ולכן מיהר לברור מתוך הסחורה את מה שניתן לו ממילא לקחת אחר כך.

ברם גם תירוצו זה לא התקבל על הרב, ולא נחה דעתו, והמשיך בגערותיו על האברכים הצעירים שאין להם סבלנות ומתינות להמתין יפה עד שתגיע שעתם...

כראות הנכד שכל ‘תירוציו’ אינם עוזרים כלום, ניגש אל הסבא בהכנעה ובשברון לב, והחל להתנצל ולבקש את סליחתו ואת מחילתו, כשהוא מבטיח לפניו שלשנה הבאה יתנהג יותר במתינות, ולא ימהר ‘לחטוף’ את אתרוגו לפני שיגישו את כולם לפני הרב כרצונו.

שמח הצאנזער רב לשמוע את דברי נכדו, נתרצה לו ואמר, אם אתה אומר שתשנה את דרכך ותתנהג יותר

במתינות וסבלנות, אשמור גם אנכי את הדבר, ולא אמהר לצעוק עליך ולגזור בך...

ותיכף הוסיף הרב ואמר, שזו היא התשובה המעולה והטובה ביותר, כאשר במקום לבקש 'תירוצים' ותואנות שווא, מודים בפה מלא על המכשול, ובקבלה על להבא להמתין ולהתבונן בכל דבר כיצד ואיך נכון להתנהג, ובכך בוודאי נזכה לשנה טובה ומתוקה.

ופרוש עלינו ספת שלומך - ותקננו בעצה טובה מלפניך!

*

הוצאת הממון להחזקת הגמ"ח כהוצאת ממון על אתרוג מהודר

מורנו הגה"צ רבי זונדל קרוזר זצוק"ל בעל 'אור החמה', היה מחזיק בביתו כמה מיני 'גמחי"ם', שהיו לעזרה וסיוע לבני ירושלים קרית דשופריא בהרבה תחומים. אחד מהם היה גמ"ח לפריטת שיקים, כדי לעזור לאברכים המקבלים בישיבה מלגה חודשית הניתנת בשיק, ונצרכו לפרוע את השיק למזומן, היה רבי זונדל חוסך מהם את טרחת ההליכה אל הבנק, ופורט להם את השיקים לכסף מזומן. - וזה מלבר הגמ"ח הגדול של הלוואות הכספים שהיה מלווה לכל נזק.

גמ"ח" נוסף שהיה בביתו של רבי זונדל, ה"ה 'גמ"ח כלים' לשמחות, כאשר נהוג היה בזמנים ההם לערוך השמחות בבית או באולם שעל יד בית הכנסת, ובטרם עידן ה'כלים חד פעמיים' כבימינו היו שואלים כלים מן הגמ"ח לעריכת השמחה, היו לו בביתו שתי ארונות מלאים כלים שונים מכל הנצרך לעריכת השמחות - כך היה משתדל תדיר לעסוק בצדקה וגמילות חסדים בכל מיני דרכים ואופנים.

והנה מטבע הדברים בעריכת שמחות גדולות שכאלה, נחסרו פעמים רבות כמה כלים שנאבדו או נשברו, ותדיר כשחזרו הכלים נצרך רבי זונדל להשלים את הכלים החסרים, כמה כוסות או צלחות או סכו"ם, שכמובן היה כרוך בתשלום לא מועט.

בהזדמנות אחת שאלתי אותו, מדוע אינו גובה מן האנשים את תשלום הכלים החסרים? כנהוג בהרבה גמחי"ם של כלים, והרי עדיף לחנך את הציבור שצריכים לשלם, שבכך יזהרו יותר בדבר.

התחייך ר' זונדל ואמר: הנה ישנם צדיקים יראים ושלמים שכשנחפשים אחר אתרוג נאה ומהודר, מוציאים על כך הון יקר מאוד, כדוגמת הגה"צ רבי מענדל אטיק, ועוד תלמידי חכמים ידועים. - גם אני מרשה לעצמי להוציא הוצאות על הידור מצות 'גמילות חסדים' בכך שאיני גובה תשלום על הכלים החסרים...

באיזה דרך תבחר להתחיל את השנה החדשה?

מתחילים בראשית מיט אפרישקייט -

טיב התורה
עם טיב רש"י, פנינים יקרים, רעיונות מחוקקים על כל פרשה ומשנה, חן וטעם תורה, וכן על פירוש רש"י, להבין ולהתמקח מהו טיב של תורה, ומהו טיב של רש"י.

טיב הפרשה
דרשות ושיחות מאמרים ורעיונות מכלי סדר הפרשיות המלהביים ומעוררים את האדם לעבודת ה' שוורים בסיפורים ומשלים

טיב המעשיות
אכפי סיפורים ועבודות מסודר לבי סדר פרשיות התורה יחד עם הלכות ונבחרים ממנו לעבודת השם מתאים גם: חורים מתוקים וממרים וכו'

טיב הפטרות
ביאור קצר ומשובח על הפטרות של כל שבוע, מחובר במנינים יקרים עם רעיונות מלהיבים שבו ניתן גם ללמוד ודכים לעבודת ה' יתברך

קו ההזמנות לכל ספרי 'עמך טיב': 0733-22-76-09
מקבלים ללא עלות דמי משלוח: 03-6194114
חול: 718-871-8652
הפצה מרכז הספרים: 03-6194114
הפצה מרכז הספרים: 03-6194114
הפצה מרכז הספרים: 03-6194114
הפצה מרכז הספרים: 03-6194114

[ועוד]

בבית הכנסת שלנו 'תורה ויראה' שבשכונת מאה שערים ת"ז לא היו באותה עת הרבה ילדים, והגבאים המסורים נתנו את הסכמתם לקיים מנהג קודש זה, שאף הילדים הגדולים יעלו לתורה.

והנה בהגיע עת ה'עליה' שלי, נפל מעט מורך בלבבי בדרך הילדים שמתביישים בדבר, ובפרט בהיותי ילד נמוך מעט.

אולם מה מאוד נפלאותי, שכאשר הכריזו הגבאי את שמי לעלות אל התורה, ניגש הגאון רבי אהרן קצנלנבויגן זצ"ל מייסד ומנהל 'תורה ויראה' ונטל סטנדר אחד והפכו לארץ כדי שאוכל לעלות ולעמוד גבוה על הסטנדר, ולאחר מכן הסיר את טליתו הקדושה ועטף אותי באותה טלית, וסידר אותה היטב על כתפי, וכך יכולתי לגשת כראוי לעליה לתורה.

וכל זאת לא טרח אותו צדיק כי אם כדי להנעים עלי את ה'עליה לתורה' שאגש אל התורה באהבה ובחיבה ושלא אעלה לתורה בהרגשה לא נוחה ולא נעימה.

עד היום בכל עת שאני נזכר באותה 'עליה לתורה' חש אני בטעם הטוב והשמחה שגאתה בלבבי באותו 'טיפול' מסור שטיפל והתעסק עמי אותו צדיק זכור לטוב, כדי לקבל את התורה באהבה, ובכך הרבה אהבה ושלוש בישראל.

ופרוש עלינו ספת שלומך - ותקננו בעצה טובה מלפניך!

נשגרה נא בזה ברכת 'חג שמח' לקדם כ"ק מרן רבינו הגה"צ שליט"א, לו ולביתו ולבניו שליט"א, לכלל בית ישראל.

תשפ"ז - בגימטריא: 'ושמחת בחגך' (דברים טז, יד)

בהזדמנות אחרת שאלו אותו על האחריות הכבדה שנוטל על עצמו בפרטית השיקים, ואם הצ"ק יחזור מה תעשה?

התחייך רבי זונדל וענה בחריפותו, הנה להגאון רבי מנדל אטיק [זצ"ל] עולה אתרוג אלף דולר [\$1000!] זו המצוה שלי! ולי יעלה הגמ"ח אלף דולר, זו המצוה שלי...

כידוע היה מנהגו לקחת ארבעה מינים כשרים ומהודרים, אבל לא לקח אתרוג בכסף רב.

ובכך היה מרבה גמילות חסדים בישראל, שהשפעתה גדולה מאוד להביא שלום בישראל, כדרכם של תלמידי חכמים להרבות שלום בעולם.

ופרוש עלינו ספת שלומך - ותקננו בעצה טובה מלפניך!

הגבתה הילד הנמוך לעליה לתורה בשמחת תורה

זכורני מימי ילדותי שהייתי ילד נמוך מעט לעומת שאר הילדים בני גילי, וביום טוב אחרון של חג 'שמחת תורה' כאשר נוהגים ישראל לעלות כל אחד ואחד לתורה, קיבלתי גם אני עליה בילדותי, ולפי כבודו של כ"ק אאמו"ר הגה"צ בעל 'מעדני השלח' זצוק"ל נתנו לי עליה בין שאר העליות, כדי שאעלה בעצמי לתורה ולא לסמוך רק על עליית 'כל הנערים'. כמנהג הרבה קהילות שבישראל שנותנים אף לילדים הגדולים יותר עליה פרטית לתורה בשמחת תורה, ויש בדבר כמה סמכות ומקורות. [עיין מגילה כג. ורמב"ם פ"ב מהל' תפלה ה"ז, ושו"ע ונושאי כלים א"ח סי' רפ"ב, ובשו"ת דברי חכמים א"ח סי' נט,

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 מתקשרים • מזמינים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173